

ק

ורא המאמר „הגנת המזרח התיכון“ ודאי שישאל: מהי השפעתו של בעל המאמר ומהו היחס בציבור לדעותיו, לבמתו? התשובות על כך יכולות להיות שונות מן הקצה אל הקצה. אפשר לומר: „טיים אנד טייד“ הוא אחד מארבעת השבועונים המדיניים הנודעים ובעלי המעמד בבריטניה. ואפשר לומר גם כך: מארבעת השבועונים הנל הוא הפחות ביותר במשקל השפעתו המדינית. על כל פנים: המובא בבטאון זה עשוי להישמע; ורק ההתפתחות שבמציאות היא הקובעת על פי רוב את התקבלות הדעות או דחייתן. השבועון עצמו משקף במיוחד את דעת קהל-הנשים בבריטניה — על השפעתו וחולשותיו גם יחד. בענין מגמתו המדינית הכללית אפשר אולי לומר, כי קרוב הוא ביותר אל „שביל הזהב“, — „בערך“: הליברלים — אם כי לא פעם הוא סוטה ממנו. בשנות המלחמה דבק דביקות מיוחדת בצירציל האיש — במידה שבכלל אפשר להפריד מושג זה — האיש — ממנהיגה של מפלגת השמרנים. בעניני הפוליטיקה הבלקנית נקט הבטאון הזה עמדה לטובת האופוזיציה היוגוסלבית נגד משטר טיטו. בעניני הציונות מקיים עתון זה במשך כמה שנים יחס של חיבה חמה.

ל

קוראי „מערכות“ ניתנה עד כה תמונה אחת של מצב הדברים בערב-הסעודית, מנקודת מבטו של מי שהיה שליח בריטי רשמי באותה ארץ (לויט-קול. דיגורי, „היום ומחר בערב הסעודית“, מערכות כ—כא).

ההתפתחות הפוליטית בעת האחרונה מגבירה את הצורך להעביר תחת שבט הבדיקה הבקורתית את העובדות הראשיות של מצב הדברים בתוככי ערב-הסעודית ומסביב לה. המאמר הניתן בחוברת זו שאוב ממקורות שונים — בריטיים, אמריקאיים, צרפתיים ואחרים. הפרקים על יחסי סעודיה עם שכנותיה הערביות שבתוך חצי האי — יבואו בחוברת הקרובה. כן נביא הערכות מיוחדות של המבנה הכלכלי של ערב-הסעודית ושל עצמתה הצבאית. מועד חתימת המאמר — 24 בדצמבר — מבאר ממילא את ההפרשים בין המצטייר מקריאתו לבין החדשות של החדשים האחרונים, אשר צוינו רובם ב„צורר ידיעות מן המזרח התיכון“ בחוברת זו.

ב

פרשת ההיסטוריה הצבאית של א"י ניתנו עד כה ב„מערכות“ תיאורי העבר העברי הקדום מצד אחד, וכמה פרשות ממלחמת העולם הראשונה. תקופת י"ה מאות השנים שבין אלו לאלו נשארה עד כה (פרט לפרק „מערכת תבור“, על מסע נפוליון בא"י) ללא ציון. „אבן-שרפה ונשק-הים במדינה הממלוכית“, משמש פתיחה הן להעלאת עברה הצבאית של א"י בתקופה הערבית, או הערבית למחצה ולרביעי, והן להצגתם של גלגולו והתפתחותו של הזין מתקופת העבר, מתוך בחינה שטרם טיפלנו בה מעל דפי „מערכות“. מאמר זה הנו פרק מעבודתו המיוחדת של ד. נוישטרט על הצבאות המצריים-הסוריים של התקופה הממלוכית, והוא אחד הנסיונות הראשונים של מחקר יהודי ארצישראלי באספקט הצבאי של תולדות ארצות ערב.

פ

רשת אירלנד שבחוברת זאת לקוחה מספרה של גבי ק. צ'ורלי, העוסק בבתונות השונות של תפקידיהם והופעתם של צבאות סדירים במצבי מרידות ומהפכות בעמים ותקופות שונים. כיון שניתוחו של הספר את המצורעות השונים הוא ניתוח של השואות, הרי לעתים קרובות שזור הוא קטעי סיפור או הערכה מארץ ותקופה אחת בתוך פרק העוסק

בעיקרו של דבר בענינים אחרים. ומכאן הגזרות השוות וציוני ההבדלים המובאים בפרק זה לגבי נסיונה של „הקומונה“ הפריזאית. אשר לגישה לעצם החומר הכלול בפרק זה — ראה בהערות המלכה“ד בפתח המאמר.

ה ידיעות המתרבות והולכות על גלויי ההתנגדות היהודית בארצות אירופה השונות, אשר לעתים אף לא שיערנו על קיומן, מגדילות את הצורך בידיעת הרקע הכללי של תנועות ההתנגדות האירופאיות ולהבנת התנאים בהם פעלו והדרכים אשר נקטו. לתוספת הדגמה — ראה בסקירה על „ההשקפה ההיסטורית של הצבא“, בחוברת הקודמת (המאמרים בענין „מאקי“) וכן בקטע מן הספר „עם המאקי“ לקפיטן מילאר שבחוברת זו. פעלה ותולדותיה של תנועת ההתנגדות היהודית עצמה — עודם מחכים לגילוי פרטים נוספים, לכינוס ולהערכה כוללת.

ר שימתו של קפיטן פולס על „השישית“, היא מסידרת ה„ביאוגרפיות“ של דיביזיות בריטיות שבלטו במלחמה האחרונה, סדרה שבה הוא פתח כבחלק של סיכום ולקח מן המלחמה האחרונה. הקפיטן פולס הוא כידוע סופרו הצבאי של ה„טיימס“ והיה מראשי המחלקה להיסטוריה מטעם המטה הכללי של הקיסרות הבריטית.

בגוף הרשימה הניתנת בזה היו קבועים (במקור האנגלי) צילומיהם של שני מפקדיה, — של הקודם (והראשון) הגנרל גייל; ושל המכהן עכשיו — הגנרל א. בולס. קפיטן פולס מציין, כי הגנרל בולס יש לו, מבחינה מסוימת, קשרי עבר עם א“י, לפי שאביו הגנרל ל. בולס שימש בשעתו ראש-מטה לגנרל אלנבי בשעת כיבוש א“י ואחר כך פעל בתורת המושל הצבאי לשטח זה בשנת 1919—1920 (אשר מאורעות ירושלים מן הימים ההם — פסח תר“ף — תוארו בדברי לויט-קול. ה. מ. באראס שנתפרסמו ב„מערכות“ חוב' ל'ג עד לבוא הנציב העליון הראשון, סיר הרברט סמואל (בקיץ 1920).

גנרל גייל, שמדבריו ב„רבעון הצבא“ לוקח הקטע של פשיטת-הדאונים, היה מפקדה הראשון של הדיביזיה השישית.

תאור ה„קפיצה“ אל מעבר לריין לוקח מן החוברת „בדרך האויר אלי-קרב“, שהוא „דו“ח רשמי של הדיביזיות הבריטיות המוטטות“.

תמונת הלוחם הצעיר, מניף החנית, רוכב הסוס המכונף, (הוא „פגסוס“ של האגדה היוונית) הנה סמל חילותיה המוטטים של בריטניה.

ק פיטן ג' מילאר היה אחד הקצינים הבריטיים אשר הוצנחו בלב צרפת, ותפקידם לטפח את חבורות ה„מאקי“ ולהדריך את הדרכה מקצועית ואופרטיבית. עברו העיתונאי ושנות שהותו בצרפת בעבר עמדו לו, הן במילוי תפקידו והן בתיאור תמונת החיים של מחתרת פטריוטית לוחמת אשר ניתנה בספרו. אכן, ספרו הפשי מכל סממנים „ג'ורנליסטיים“ מן הסוג הידוע והוא נתקבל על ידי הבקורת, הן הספרותית והן המקצועית, כאחד התיאורים הנאמנים ביותר מתקופת המלחמה האחרונה, תוך פשטות וצניעות רבה. קטעים מתוך הספר אף שודרו בצורת תסכיתים ברדיו הבריטי. הספר כולו עומד להופיע בעברית בהוצאת „מערכות“.

צ רור ה„מזרח-התיכון“ אינו עומד על שתי פרשות אשר היו מחייבות סיכום וניתוח החורגים ממסגרת הלקט הכרונולוגי, — הלא הן פרשת אזור בייג'אן ופרס וסוגיית הנפס וצנורות הנפס בערב.

הערות למאמר „נשק חם במדינה המלכותית“ (עמוד 24)

כתיב שמות

מדפּע אַל-נפּט; מִכְחַלַּת אַל-נפּט; צואַעק אַל-נפּט; צואַרד' אַל-נפּט;
אַל-בְּנֹדֶק אַל-בְּצאַק; דאַבִּיק; ריִדאַנְיָה; נְרֻדאַן; מיִאֲדִין; סְלֶקָה; אַוֶּלְאָד
אַל-נאַס; אַל-טְבִּקָּה אַל-כְּאַמְסָה; אַלְסִסְכֶּר אַלְמֶלְפֶּק; עֶבִיד נֶפְטִיָּה.

הערות

Charles Oman: A History of the Art of War in the Middle Ages, (1
vol. II P. 206, PP. 208-209.

- (2) בתרגומו לסלוח של מקריזי, והשווה גם מלונו של דווי בערך „מדפּע“ (2) צֶאלַח ך'
יִחִי, תֶאֱרִיךְ בִּירוֹת, בִּירוֹת 1927, עמ' 105. (4) אֲבֵן אִיאַס בְּדַאִיעַ אַלְזֶהוֹר, קהיר 1895—1893, ו,
עמ' 196. (5) אֲבֵן תַּגְרִי בְרֵדִי, אַלְנִגִּים אַלְזֶהוֹרָה פִּי מְלוֹךְ מִצְרַיִם וְאַלְקֶהֶרֶה, 1930—1933, V,
עמ' 202. (6) אֲבֵן אַלְפְּרַאֲתַי, תֶאֱרִיךְ אַלְדוּל וְאַלְמְלוֹךְ, בִּירוֹת, 1936, IX, 88. (7) שֶׁם, שֶׁם, 87.
(8) שֶׁם, שֶׁם, 122. (8א) לאחר שסקירה זו סודרה בדפוס פגשנו אצל שני סופרים ממלוכים בני
הזמן עדויות שמהן מתברר בוודאות גמורה כי הממלוכים השתמשו בתותחים כבר בשנת 1366
(והשווה: אַלְקֶלְקֶשְׁנִי, צִבְחַת אַלְאֶעֶשִׁי פִּי כְּתַאֲבַת אַלְאֶנְשַׁא, קהיר, 1913 ואילך, ו, עמ' 144—145;
אֲבֵן כִּלְדוֹן כְּתַאֲבַת אַלְעֶבְרַת, V, 456). על יסוד עדויות אלו ניתן לנסח את דברינו בלשון פחות
מסתייגת מכפי שעשינו בגוף הסקירה. (9) למשל: נְגִיּוֹם, V, 415; שֶׁם, IV, 207; שֶׁם, VII, 96;
אֲבֵן תַּגְרִי בְרֵדִי, חוֹאֲדַת' אַלְדֶּהוֹר פִּי מְדִי אַלְאִיאַם וְאַלְשֶׁהוֹר, 1930—1932, עמ' 170; אֲבֵן אִיאַס,
בְּדַאִיעַ אַלְזֶהוֹר, הוֹצֵ' קֶהֶלָה, קוֹשְׁטַא, 1932—1936, V, 415; צִבְחַת, IV, 48. (10) אֹמֶן, ב', 205—206,
Journal Asiatique שנת 1850, חלק א', 242, 248, 250—251; שנת 1848, חלק ב', 310, הערה 1;
שנת 1849, חלק ב', 310; Islam שנת 1929, 153—154. (12) אֲבֵן פֶּצִיל אַלְלֶה אַלְעַמְרִי: אַלְתַּעְרִיף
פִּי אַלְמַצְטַלַּח אַלְשֶׁרִיף, קהיר 1897, 208. (13) למשל: אֲבֵן אִיאַס, IV, 144, 196, 201, 314, 365; שֶׁם,
131, 136. (14) נְגִיּוֹם, V, 812; שֶׁם, VI, 65, 207, 235, 500, 646; שֶׁם, VII, 16, 401; צִבְחַת,
ו, 137; אַלְסִכְיֶאוֹי, אַלְתַּבְּרַת אַלְמִסְבּוֹךְ פִּי דִיִּל אַלְסְלוֹךְ, קהיר, 1897, עמוד 42. (15) חוֹאֲדַת'
441—444. (16) אֹמֶן, ו, 215, 216, 225—226. (17) נְגִיּוֹם, V, 407; שֶׁם, VI, 54, 117,
210—211, 256, 338, 349, 705; שֶׁם, VII, 134; תְּבַר, 142; אֲבֵן אִיאַס, IV, 397, 425.
(18) נְגִיּוֹם, VI, 210—211. (19) אֹמֶן, ו, 218—220. (20) שֶׁם, שֶׁם, 227—228;
והשווה גם 216 ואילך, 222. (21) אֲבֵן אִיאַס, V, 67—70; אַלְאֶסְחַאקִי, אַכִּיבֶאֶר אַלְאֹל, קהיר,
1893, עמ' 128, 129. (22) ראה הערה 20. (23) ריִדַאנְיָה הִיִּתָה הִתְחַנָּה הַצְּבֵאִית הַרְאֻשׁוֹנָה בְּדֶרֶךְ
מִקְהִיר לְדַמְשֶׁק וּמְקוֹם רִיכּוּז חֵילוֹת הַמְּשֻׁלּוֹת שֶׁהָיוּ מִיוֹעֵדִים לְצִפּוֹן. (24) אֲבֵן אִיאַס, V, 137,
142—143, 146; אַכִּיבֶאֶר אַלְאֹל, 129. (25) אֹמֶן, ב', 228—229. (26) שֶׁם, שֶׁם, שֶׁם.
(27) אֲבֵן אִיאַס, ו, 335. (28) שֶׁם, שֶׁם, 335, 360; שֶׁם, V, 128, וְעוֹד בְּמִקְוֹמוֹת רַבִּים מְאֹד.
(29) שֶׁם, ו, 80. (30) אִיבֵן אִיאַס, V, עמ' 67—70, 143, 146, 164, 168; אַכִּיבֶאֶר
אַלְאֹל עמ' 128—129. (31) אֲבֵן אִיאַס, IV, עמ' 403. כְּמִרְכֵּן רֵאָה תֶאֱוִרִי מְעֻרְכַת צִלְדִירַאן